

[Bjørner.]

nu var opgivet, saaledes at der kun var tilbage det af Krigen og Forholdene fremtvungne. Han fremhævede, at man ikke maatte bruge Valutaloven i Fag- og Klassepolitikken.

Den daværende Handelsminister Christmas Møller fastslog i sit Svar for det første, at Loven absolut vilde betyde en Forenkling, for det andet, at Ansvaret for Administrationen skulde ligge hos Regeringen og ikke hos Rigsdagen, for det tredje, at Loven var ment som en Afvikling, og for det fjerde, at den famøse Bestemmelse i § 4 ikke tilsigtede at fremme en Statsproduktion. Direkte henvendt til det ærede Medlem Hr. Himmelstrup, der jo dér havde sine Betænkkeligheder, udtalte Hr. Christmas Møller:

„Det ærede Medlem Hr. Himmelstrup maa altsaa ikke nære nogen Ængstelse for § 4 og dens Udformning; jeg paatager mig i hvert Fald den „moralske Forpligtelse“ for Affattelsen af § 4.“

Det er jo ganske pudsigt at bemærke, at det var en af Det konservative Folkepartis store Kanoner, der dengang paatog sig den moralske Forpligtelse for Udformningen af denne Paragraf, medens det i Dag er ærede Medlemmer af det samme Parti, der nu ønsker at træffe Beslutning om, hvad denne Lov kan bruges til eller ikke bruges til.

Der var kun en af Ordførerne ved Lovforslagets Behandling, der dengang efter min Mening udtalte det helt rigtige om, hvad denne Lov var, og jeg føler efter de Bemærkninger, det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen for lidt siden gjorde heroppefra, at der er Anledning til at citere hans kloge Udtalelser fra 1940. Han udtalte dengang:

„Det Lovforslag, vi behandler her, er i Pressen delvis blevet kaldt Valutalovens Forlængelse; men en saadan Karakteristik er jo ikke rigtig. Det er en endda meget udvidet økonomisk Bemyndigelseslov til Regeringen, der i sine forskellige Afsnit er affattet saapas almindeligt, at Rigsdagen med Vedtagelsen af denne Lov faktisk fraskriver sig al direkte Indflydelse paa, hvordan der skal administreres her i Landet paa de paagældende meget omfattende Omraader.“

Der er ingen Tvivl om, at det ærede Medlem Hr. Aksel Larsen havde Ret i sine Betragtninger dengang. Det var en udvidet økonomisk Bemyndigelseslov, som, naar den en Gang var vedtaget, gav praktisk talt uindskrænket Bemyndigelse paa det økonomiske Omraade til den til enhver

Tid siddende Regering. Noget andet er saa, at en saadan Krise- og Bemyndigelseslov har en vis Berettigelse i en Tid som den, vi oplevede under. Besættelsen, navnlig saa længe Administrationen kunde ske under Kontrol af en Regering, der var dannet paa et bredt Samarbejdsgrundlag.

At Mellemløstidens og Krigstidens Statsindgreb over for det dengang frie Erhvervsliv har medført en uhyre Bureaukratisme, tror jeg ikke, der er mange, der er i Tvivl om, og det kunde vel daarligt være anderledes. I en belejret Fæstning eller et Skib i Havsnød deler man nu engang ud af de Forraad, man har, for at ikke den, der bedst kan betale for sig, skal skaffe sig Varer, og derfor kan under saadanne Omstændigheder — og det er saadanne Omstændigheder, vi har levet under — i Krigstider baade Priskontrol, Rationeringer, Fordelings- og Produktionsordninger være rimelige, ja maaske nødvendige, men det er Nødforanstaltninger, som man hurtigst muligt maa se at faa afviklet.

Naar saadanne Ordninger skal administreres, og ofte administreres af Folk, der ikke er alt for overbebyrdede med praktisk Indstilling, ja, saa ender det, som vi har set meget let i Bureaukrati. Naar dertil kommer, at mange af disse Nødforanstaltninger skal bestyres af forskellige Instanser, der hver især vogter over deres egen Kompetence, saa har vi Papirkrigen, som vi kender den, hvor Sagerne vandrer fra den ene Instans til den anden, og hvor hurtig Handling bliver umuliggjort, det ligger vel i Sagens Natur og kan vel daarligt undgaas. Men der er dog mange Punkter inden for denne Nødløvgivnings Rammer, paa hvilke Administrationen ganske unødvendigt har medført en Overorganisation og en Bureaukratisme, hvilket i mange Tilfælde har været medvirkende til at nedbryde Respekten for Loven. Paa Fordelingsomraadet mener jeg saaledes, at man i mange Tilfælde har været overorganiseret, og at man kunde have undgaaet administrativ Bureaukratisme gennem et mere tillidsfuldt Samarbejde med Erhvervene.

Jeg vil gerne tage et praktisk Eksempel; jeg tager det fra min egen Branche, ikke for at beklage mig, det har jeg ingen Grund til, men fordi jeg synes, det er et Eksempel paa den Dynamik, der ligger i selve de bureaukratiske Forholdsregler. De ærede Medlemmer vil huske, hvorledes man i Merkantilismens Dage i England havde en Bestemmelse om, at et Lig for at komme merkantilistisk og kristeligt i Jorden skulde være indviklet i saa og saa mange yards